

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya.

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

BARCELONA INUNDADA

(Inst. RGS, colaborador artístich de La ESQUELLA.)

Lo pont del tranvía de Badalona, trencat per l'avinguda del Besós.

CRONICA

UN DRAMA ÍNTIM

Dissapte á la nit á Barcelona van posarse dos obras en escena: l' una de gran aparato, y de moltes emocions; i' altra senzilla y de caràcter íntim. La primera no siguié anunciada y no obstant atragué á un públich numerosíssim: de la segona n' havían parlat los periódichs y reüní tan sols un centenar d' espectadors, aixó sí, escullits, triats un per un com las monjetas avants de tirarlas á l' olla per bullir. Aquesta tingué per escenari la sala del *Teatro Lírich*: la primera s' desarrollá en una gran part del Plá de Barcelona, y principalment en lo delta del Besós y en lo del Llobregat.

En conjunt: dos rius sortintse de mare, y un *gual*, paraula que traduhida al castellá á fi de que molts catalans m' entengan, vol dir *vado*.

Vostés dirán, sens dupte, que te que veure l' una cosa ab l' altra: que 'l *Gual*, autor del drama en dos actes titulat *Silenci*, no es *gual* del Llobregat ni del Besós, y que de serho mes bon servey hauria pogut prestar la nit del dissapte, sobressortint en mitj de aquelles planas inundadas, que no fent comedias á la sala del Lírich.

Tenen rahó... Pero jo també la tinch. M' explicaré.

Comensin per saber qu' en la tría d' espectadors selectes, també un servidor de vostés va serhi comprés. Ab la deguda antelació vaig rebre la targeta de convit, l' «INVITACIÓ PERSONAL RIGOROSA» decorada en l' anvers ab un *segell* que no sé á punt fixo lo que representa: aygua, núvols, dugas flors enlassadas... que sé jo... en conjunt, *algo* com la reproducció de una placa de microscopi de las que il·lustran certas obras científicas, impresa ab tinta morada. Tractantse de 'n *Gual*, no podia faltar lo seu color predilecte.

En cambi lo revers ja era mes expressiu. «Representació íntima del drama en dos actes d' ADRIÀ GUAL SILENCI.—Abans llegirá 'l prólech en JOAN MARAGALL.» Y á continuació las dos concisas notas següents: «Aquesta invitació dona dret á seure en butaca, y se suplica que pel millor efecte dels mateixos espectadors *s' assequin lo mes junts y endavant possible.*»—«L' hora d' entrada será de 9 á 10 de la nit, y la de començar á las 10 en punt, advertint que 5 minuts després *se tancarà el reixat del carrer, no obrintse fins acabada la representació.*»

Y ara qu' están en autos, comensém el drama. Un drama íntim, psicológich com ara s' estilan, y ab un sol personatge principal: *Jo*.

L' escena representa un carrer de l' Ensanxe ó del *Aixample* pera parlar ab propietat. Plou á bots y á barrals. Lo carrer ab prou feynas pot engolir l' aygua térbola, llotosa, sobre la qual los fanals reflectan la seva llum tremolenca. Xiula 'l vent en las alturas... y al lluny se sent lo pito dels tranvías.

Jo he acabat de sopar, he pres lo barret, l' abrich, lo paraguas, dispost á dirigirme al *Teatro Lírich* molt avants de las deu de la nit, á fi de no trobar tancat el reixat del carrer. Ja he baixat l' escala, ja soch á l' entrada, ja m' dispo a passar lo pedrís del portal, resolt á arrostrar impávit ventadas y mul·lenas, quan tot de un plegat sento una impressió extranya, alguna cosa com dos agullas, que sense ferme dolor m' atravessessin l' epidermis y m' deixessin clavat en lo siti. Me giro y m' trobo ab los ulls de la portera.

—¡Ay!—y aquí ve la part mes emocionant de

aquest drama íntim.—La portera, seguda dintre del kiosko, no m' deya res; pero m' mirava fit á fit. ¡Ab una mirada mes trista! ¡¡Ab una mirada mes fonda!! ¡¡¡Ab una mirada mes anguniosa!!! ¡!!!Ab una mirada mes expressiva!!!! (1).

Me quedo, conforme he dit, clavat com una estaca, y en vá vull passar lo pedrís, llensarme al carrer, dirigirme al *Teatro Lírich*, encare que siga nandant... no puch: la mirada de la portera m' ho impedeix. Si m' giro de cara al kiosko sento que m' penetra fins á las entranyas; si m' hi tombo d' esquina trobo que se m' arrapa al coll com un llas escorredor.

¡Ay Jesús!... ¿Y per qué la portera m' mira de aquest modo? ¿Per qué m' mira fit á fit? ¿Tan tristament? ¿Tan fondament? ¿Tan anguniosament? ¿Tan expressivament?

Comenso á reflexionar, á buscar la causa, la rahó, el motiu, el llenguatge (perque las miradas de las porteras parlan) de aquella mirada tan trista, tan fonda, tan anguniosa, tan expressiva. Podrias preguntarli—penso—Pero no, SILENCI. Si li preguntavas se desfaría 'l drama, desapareixería 'l misteri, s' extingiría *la pena predilecta*... ¡Gosem la aqueixa pena!... ¡Remuguemla!... No la desvaneixém... Ella sola es el drama de l' ánima meva, en aquest instant psicológich.

¡Quí sab porque m' miral... ¿Será per afecció, per carinyo, per amor?... ¿Li has fet concebir algún pensament? No... may!... Ni quan s' está dintre del kiosko fent mitja... ni quan de quatre grapas frega ab salfumant los grahóns de l' escala, prosternada als peus dels inquilinos que passen: may te l' has mirada mes que ab indiferencia... Además es bastant lletja! No: impossible que puga sospirar per tú.

¿Donchs quín interés tindrà en mirarte de aquest modo? ¿Tant trist? ¿Tant fondo? ¿Tant angunios? ¿Tant expressiu?

La pluja cau, lo vent xiula, l' aygua rellisca llotosa de part á part del carrer, reflectint la llum tremolenca dels fanals: sobre aquella riuhada urbana fixo mos ulls, y com si 'l pas de l' aygua siguiés un descarregador de fluit magnétich, á la fi m' explico la causa, 'l motiu, la rahó, 'l llenguatge de la mirada de la portera. Si, al últim l' entench. ¡Gracias, Déu meu!

La portera ab la seva mirada m' diu:—No hi vagis pas al *Lírich* ab una nit tan *perra*. ¿Que no veus que podrias ofegarte? ¿Que no veus que podria caure qualsevol paret y cullirte á sota? (2) Y encare que no tinguessis cap desgracia de aquestas grossas ¿per ventura t' escaparias de agafar un reuma? La malfaltía, el lit, el metje, 'l notari, 'ls sants sacraments, la benedicció apostólica... la mort... en Samaranch... mitja porta tancada... la familia desconsolada... el cotxe fúnebre... 'l clero de la parroquia... 'ls amichs ab lo cigarro als dits, tirant bocanadas de fum y parlant de tú, contant anécdotas tevas, ocupantse dels teus assumptos... y en Coria prenent nota dels assistents per publicar la llista al *Noticiero*...

Y luego un pis desembrassat, paper als balcóns... y qui sab si l' inquilino que vinga á ocupar-lo será tan rumbós com tú, que donas á la portera un duro cada mes menos els mesos que te 'n descuidas, com per exemple aquest...

¡Angela María!... Vet' aquí porque t' mirava ab

(1) No continuo ponderant la mirada de la portera, temerós de agotar los signos admiratius, posant en un compromís al caixista encarregat de compondre 'l present article.

(2) Una 'n va caure davant mateix del Lírich. Ja veuen si la portera de casa hi veu de lluny.

LO QUE DIUHEN LOS ACREEDORS DEL CARRIL DE FRANSA

—¡Oh temporal, qué poch n' has sapigut!...
¡Aixó es lo que t' haurías d' havé endut!

aquella mirada tan trista, tan fonda, tan anguniosa, tan expressiva....

Obro 'l porta-monedas, li dono 'l duro; la portera somriu, y jo me 'n torno escalas amunt, porque sent actor de aquest *drama íntim meu* ha anat passant lo temps; son ja las deu, y per veure 'l *drama íntim de 'n Gual* he fet tart. Si es que 'l representan que ab una nit aixís, me 'n dupto, quan arribarás al Teatro Lírich, ja trobarás la *reixa del carrer* tancada.

Vels'hi aquí explicat porque á pesar de haver sigut dels escullits, dels triats, no vaig assistir á la *representació íntima* del drama de 'n Gual. Ne tingué la culpa la *mirada de la portera*.

***

Pero tant se val. En Miquel y Badía y en Jordá, crítichs valents y á proba d' ayguats, van assistirhi, y 'n donan compte extensament en sos respectius periódichs. Lo *drama íntim* de 'n Gual, á jutjar per lo que diuhen, no te gayre mes argument que 'l *drama íntim* meu.

Un senyor que se li ha mort la dona: lo quadro del enterro, al qual hi assisteix un capellá. Tal es l' acte primer. En l' acte segon, resulta que 'l viudo ha trobat cartas de la difunta, dirigidas per aquesta á la germana del capellá, y per ella tornadas á la

difunta (convencionalisme pur) per las quals se collegeix que la difunta estimava á un altre home. Totas las caricias que feya al marit, totas las atencions que li prodigava, mentalment á un altre home las dirigía. —¿Quí era aquest home?—'s pregunta 'l viudo. Y l' espectador endavina qu' era 'l capellá. Mossen Oriol procura consolar á aquell pobre cornut póstum, li recomana 'l *silenci*, silenci sobre tot.... y aquí s' acaba 'l drama.

Que l' obra está ben escrita: no 'u dupto y me 'n alegro.

Ara que trassi un nou camí al art dramátich, aixó es lo que no puch admetre. En tot cas no ho admetré sino davant de algún fet que me 'n convenci. Posis qualsevol producció de aquest género, representada per actors ó per aficionats, que aixó es lo de menos, ab las llums de la sala encesas ó apagadas, que aixó no importa, ab lo públich agrupat ó escampat, ab la reixa del carrer oberta ó tancada.... pero posis davant de un públich, no previament escullit, sino compost de espectadors que compran á la taquilla 'l dret de formar opinió, y sabrem si aqueix camí es ó no es viable, conduhint al temple de la gloria, ó al palau de la son.

Mentres no 's fassa aquesta proba decisiva, podrém dir:—¡Llástima de talent, pera emplearse en

produccions encongidas, y malaltissas, que no poden sotmetre's als embats del ayre lliure, que enrobusteix als forts y acaba sols ab los denarits y escanyats de llet!....

P. DEL O.

LA GUERRA

Embolcallats en pols, febrosos d'ira s'acostan poch á poch. Las dos immensas clapas de gent com dos aplanats monstres xocan tot d'un plegat en ferma empenta y en un moment es tot un munt sens forma hont mostra's tal com es la humana bestia.

La pols, lo fum y 'l baf de sanch vessada 's pasta ab l'ayre que las veus ronqueja: un estrépit d'infern els caps entonta y estemordida s'extremeix la terra sotraquejada ab furia pels dos monstres que á un temps per mil costats la carn se fenén.

Homes, espay y terra tot trontolla; prólech de mort, excés de vida vessa, petan els nervis rígits per la rabia, de las concas els ulls saltan feréstechs, als cors la sanch bullenta s'apilota, els brassos agitats la mort manejan....

Tant sols no donan ni senyals de vida els senys y las conciencias!

JEPH DE JESPU.

LO PER QUÉ DEL AYGUAT

A las portas del cel hi ha empentas. Una multitud, no d'ánimas benaventuradas y netas de culpa, sinó de cossos vius y reals, ocupa 'ls alrededores de l'entrada, aixordant al pobre Sant Pere ab l'estrépit inaguantable dels seus crits.

—¡Obríu! ¡Obríu immediatament!

Lo venerable ex-pescador de Galilea, convenut de que si no obra será pitjor, porque 'l populatxo un' hora ó altra derribará las portas y llavors las responsabilitats y hasta potser els gastos de composturas serán per ell, acaba per accedir á lo que la multitud demana, y corrent forrellats, alsant baldas y trayent puntals, franqueja 'l pas del celestial recinto á la onada de gent que estona há s'agita als seus peus.

—¡Ep! ¡Poch á poch!....—cria Sant Pere tractant de contenir ab bons modos l'empenta dels invassors: —passeu tots al pati, pero no mogueu escándol, que hi ha malalts.

—¿Quí es el malalt?—pregunta un curiós, una mica mes curiós que 'ls altres.

—La Mare de Deu de la Mercé. Al veure la cursileria de festas que á Barcelona li feyan, va tenir tal disgust, que desde llavors ja no ha fet resmes de bo.

—¡Quína casualitat!—replica 'l preguntón, ab tota ignocencia:—cabalment nosaltres ne som de Barcelona.

LA INUNDACIÓ DEL PLA DEL LLOBREGAT

Carro conduhint una barca destinada al socorro de las casas sitiadas per l'aygua.

(Inst. RUS, colaborador artistich de LA ESQUELLA.)

—¿D' allí veniu?—diu Sant Pere agafant l' escombra ab un posat de desconfiansa que inútilment tracta d' ocultar:—¿qué voléu?—

Deu ó dotze veus responen á la vegada, dihent, com á bons barceloníns, cada hù una cosa diferenta.

—¡Volém veure á Sant Jaume!

—¡A Sant Joseph!

—¡A Sant Jordi!

—¡A Santa Eulalia!...

Sant Pere 's tapa las orellas per demostrarlos que ab aquell escándol no anirán en lloch.

—Si parleu tots al mateix temps—diu, cridant fins á esgargamellarse—no hi ha manera d' entendrens. ¿No seria millor que un sol de vosaltres, lo president, lo director enrahonés en nom de tots?—

Entre tant, una infinitat de Sants que s' han adonat del barullo s' han acostat á la porta y presencian ab tranquila curiositat lo desarrollo de aquella divertida escena.

—Jo parlaré—diu lo qui realment sembla 'l capitá de l' expedició:—al venir ja havíam quedat aixís; pero, com entre nosaltres s' olvidan tan fàcilment los compromisos y ademés abundan tant las facultats oratorias...

—Donchs, apa—fa Sant Pere, desitjant acabar la conferencia com mes aviat millor:—explicat y enllestím, que si Nostre Senyor se 'n entera d' aquest barullo... ¿Dius que veniu...

—De Barcelona, y portém la representació de tot el plá.

—¿Y qué us proposéu?

—Averiguar lo per qué de las inundacions que aquests días ens han fet veure la padrina. Hem preguntat á tota la gent que podia sapiguerho: al bisbe, als sabis, á las autoritats locals, á tot lo mon...

—¿Y ningú ha sapigut explicárvosho?

—¡Ningú! Los consultats s' han limitat á arronsar las espatllas, sense donarnos un raig de llum que pogués guiarnos en la nostra investigació.

—¿Que ha sigut molt grossa l' inundació de que us queixeu?

—De lo mes gros que s' usa en aquest género. Y, ho podeu creure, Sant Pere, no hem fet res per merxe semblant cástich. Barcelona es la ciutat mes piadosa y morigerada d' Espanya.

—¿Ja teniu forsa iglesias?

—Una en cada carrer.

—¿Feu un ús constant dels sacraments?

—¿Us, diheu? Estich per jurarvos que casi arriba á ser abús.

—¿Guarden al clero las consideracions necessarias?

—¡Y tant! Justament aquests mateixos días ens ha vingut una missió, que ha obtingut un éxit bárbaro.

—¿Cóm s' explica, donchs—murmura Sant Pere gratantse la clepsa ab verdader disgust—cóm s' explica que una gent tant enrahonada s' haja vist afligida ab semblant pena?

—¡Aixó, aixó es lo que nosaltres volém aclarir! Y

LA INUNDACIÓ DEL PLA DEL LLOBREGAT

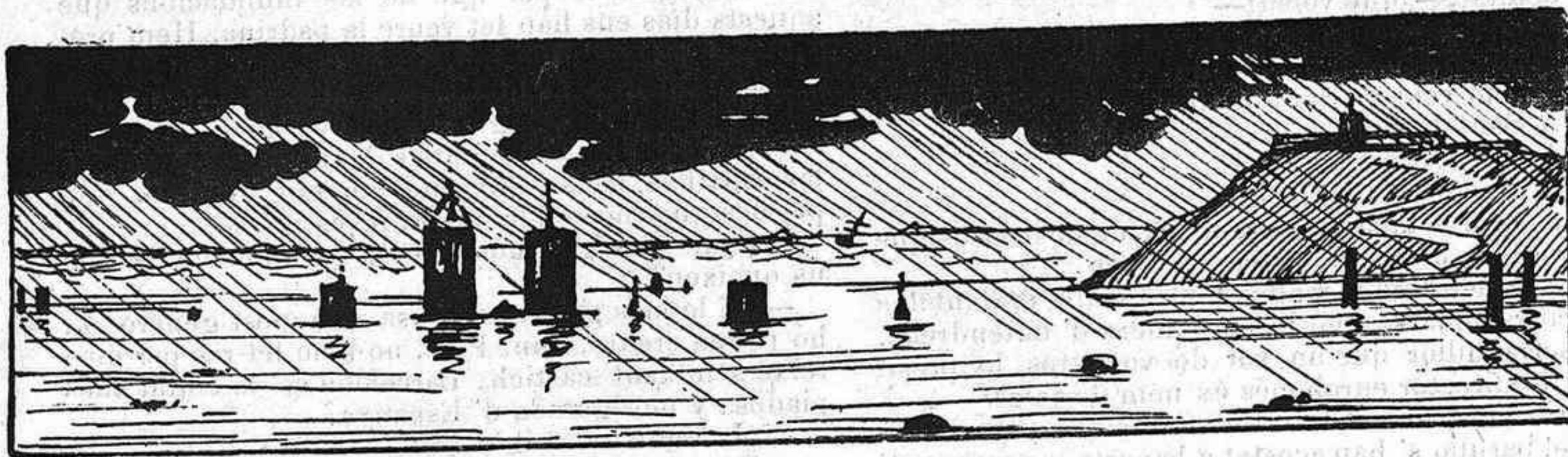

(Ins. RUS, colaborador artitich de LA ESQUELLA.)

Barcas d' auxili explorant los camps inundats.

BARCELONA EN REMULL

Lo que hauria succehit si la pluja dura un dia més.

en vista de que á la terra ningú acertava á desxifrarho, hem pujat al cel esperant que serém mes afortunats.

—¡Pues, fill!...—exclama 'l bondadós porter de la Gloria, confessant paladinament la seva impotencia:—lo qu' es jo... Escolteu—fa repentinament dirigintse á Sant Jaume, que s' está allá á pochos pasos presenciant la discussió:—¿que ho sabeu vos?

—¿Jo?... ¡Ni una paraula! No puch atinar á qué 's pot deure aquest ensanyament de la Providencia.

—¿Y vos, ho sabéu?—pregunta á Sant Joseph.

—Tampoch.

—¿Y vos, Sant Jordi?

—Menos.

En aquest punt, Sant Antón, que fa rato s' está mossegant els llabis y pegant puntadas de peu al toçino perque guardi compostura, 's planta á riure y diu, dirigintse á Sant Pere y al comissionat de la gent de la terra:

—No us canseu mes; l' únich que sab tot aixó còm ha anat, soch jo. ¿Voleu que us digui á qui 's deuen las inundacions que han caygut sobre 'l plá de Barcelona?... Pues se deuen á aquest.—

Y senyala al porch, que al seu costat s' agita y esbufega.

—¿A n' ell?—preguntan tots los oyents, extranyats de tan inesperada revelació.

—Sí senyors: al porch. Feya temps que m' ho demanava... y al últim no hi tingut mes remey que accedir á la seva petició, recomenantla á la superioritat.

—¿Pero, per qué ho ha fet l' animal aixó? ¿Per qué s' hi havia de ficar lo porch ab Barcelona?

—Perque diu que Barcelona s' ha ficat també molt ab ell. Segons va explicar-me, desde que las qüestions ab los Estats Units duran, no hi ha allí ser

mes denigrat, insultat y vilipendiat que 'l porch. L' ayguat, donchs, que sobre Barcelona ha caygut, es lo regalo que pel seu sant m' havia exigit.

—Ja ho sentíu—fa Sant Pere, dirigintse als comissionats, que s' están mirant al porquet com qui 's mira una mala cosa:—l' inundació qu' heu suferit no es un cástich del cel, sino una intriga d' aquest porch ¡una verdadera nort-americanada! ...

A. MARCH.

FIGURÍ DE CIRCUNSTANCIAS

Ja se 'l poden mirar bé,
que aixó no son fantasías;
¡l' únich traje ab que aquests días
s' ha pogut sortir al carré!

VANITAT...

Dels pecats dels pares...

Una aucella, vanitosa,
per capritxo va fé 'l niu
á una branca, que, ufanosa,
s' en gronxava sobre un riu.

Bó y covant, prou s' abocava
per mirarse y presumir
y al veures, tant s' estufava...
¡que hasta 'l niu feya engran-
[dir!

Pel bon temps de primavera
los petits van fer—piu... piu...
y la aucella en sa fatlera
seguía mirantse 'l riu...

Mes un jorn mals vents vin-
[gueren
lo brancatje á sacsejar...
y 'ls petits del niu caigueren...
¡y 'l riu se 'ls emportá al mar!

¡Quín neguit al veures sola!
¡cóm contempla vuit lo niu!
¡ay! l' únich que l' aconsola...
¡enmirallarse en lo riu!

JOSEPH ROSSELLÓ.

LO QUE 'LS CONVINDRÍA

¿No 'l planyen vostés al
governador civil?

Jo sí. Alló de que cada
día, entre las mil visitas
que reb, hi haji d' haver lo
senyor Comas y Masferrer,
ha de ser molt empipador.
Ahir:—Pam pam!...

—¿Quí hi ha?
 —Lo senyor Comas y Masferrer.
 —Que passí!
 Avuy:—Pam pam!
 —¿Quí hi ha?
 —Lo senyor Comas y Masferrer.
 —Que passí!!
 Demá:—Pam pam!
 —¿Quí hi ha?
 —Lo senyor Comas y Masferrer.
 —¿Que passí!!

Y sempre lo mateix; sempre la eterna cansó enganxada á las orellas; sempre la ditxosa figura de don Joseph davant dels nassos.

Per supuesto, tot aixó no vol dir que 'l senyor Comas y Masferrer tinga una figura desagradable....

Al contrari: si un personatje hi ha simpátich á Barcelona, es don Joseph.

Sempre tan net, tan curiós, tan endressat!... ¿Cóm pot haverhi ningú que no s'alegri de véurel?

No es aquesta la qüestió.

De la mateixa manera que planyo al governador, planyo al senyor Comas.

L'oració s torna per passiva.

Alló de que cada día, entre las mil cosas que fa, hi haja d'haver una visita al governador civil, ha de ser aburridísim.

Ja ho sabem que 'l cárrech de cacich imposa aquesta y otras obligaciones y que 'l governador y ell s'han de veure perque la provincia sigui felís y l'alegría ilumini continuamente el nostre semblant.

Pero ¡cada día, fes cada día 'l viatge del carrer de la Canuda al pla de Palacio!...

Perque, ja ho haurán observat, la visita de D. Joseph no falta may.

Es com la sortida del sol: un moviment regular y constant, sense 'l qual l'equilibri del univers.... ó quan menos el de la provincia, se'n aniria inmediatamente á can Pistras.

Los diaris de la nit, entre las diversas desgracias que durant lo día s'han registrat, no 's descuydan may d'apuntarhi la visita reglamentaria.

«El señor Comas y Masferrer ha visitado hoy al gobernador civil.»

Han arribat á tal extrém las cosas, que si un día 'l Sr. Comas no trobés lo governador á casa de fixo que 's consideraría defraudat, com al governador segurament li semblaría que li falta algo 'l día que 'l senyor Comas deixés de visitar-lo.

¿No n'están cansats l'un y l'altre d'aquesta situació que 'ls obliga á viure en perpétua engunia, l'un pensant en la visita que ha de fer, l'altre esperant la visita que ha de rebre?...

—No puch sortir—deu pensar lo governador de vegadas:—lo Sr. Comas encare no ha vingut...

—Haig de corre—deu dirse per la seva part lo senyor Comas:—lo governador deurá estarse esperantme.

¿Volen evitarho aixó? ¿Volen recobrar en un tan car y obrir d'ulls la tranquilat que aquesta diaria visita 'ls ha pres?

Res mes senzill. O que 'l Sr. Comas vaji á estarse al govern civil, ó que 'l governador vagi á viure á casa del Sr. Comas.

FILOSOFANT

—Es un gust no tenir vinyas, ni camps, ni horts. Vés, si n'arribo á tenir, quíns disgustos hauria passat aquests días....

Aixís, quan l'un vulgui veure al altre, no haurá de fer mes que cridar:

—Larroca!....

—¿Qué?

—Puji aquí dalt, qu'hem de parlar una mica.

MATÍAS BONAFÉ.

A UNA

Sola, trista, plorosa, pensativa, vaig véuret en un palco á Novedats, lluhint en los teus dits y en tas orellas turquesas y brillants.

Feyan aquella nit *Los dos pilletes* y estavan en la escena en que *Fan-fan* á sa mare torná 'l porta-monedas que li havia robat.

Aquella escena tendra, delicada, en la que 's veu lo cor angelical d'aquell pobre pillet, y de la mare que á son fill va buscant;

si es vritat qu' es la cara espill de l' [ánima, á tū 't va aquella escena fer molt mal y com reo descubert los ulls obrías al teu entorn guaytant.

¿Es que potsé en aquell moment pensar en algún *Claudinet* tisich, malalt, [vas que corri per eix mon com un cadavre famélich y descals?

Si es que hi pensavas, y al pobret encare no l'ha mort la miseria ó bé la fam, búscal pel mon que podrá ser que 'l trobis com van trobá á *Fan-fan*.

Búscal, búscal, avants que la miseria l'obligui á se assessí ó bé criminal, y aixís evitarás que 't maleheixi qui dú la teva sanch.

SURISENTI.

CONFIDENCIAS

—¿Qué me 'n contas de la missió?

—No hi he anat cap día: 'm van dir que no s'hi lluhía gens.

LLIBRES

L' *ESQUIROL*, per D. JOSEPH MORATÓ Y GRAU.—Autor gironí, llibre imprés a Girona y novela essencialment gironina. Ab sols fixar aquest triple caràcter haurém concretat una part del nostre judici respecte a la narració del senyor Morató y Grau. En lo nostre concepte es d' aplaudir la tendència *localista* de molts dels escriptors catalans. Aquesta tendència respón de la seva sinceritat. Millor se descriurá sempre alló que 's veu colcat en lo mateix ambient que 's respira, que no pas alló que s' imagina simplement. Tot esperit observador trobará sempre al seu entorn materia abundant per novelisar en lo bon sentit de la paraula, suggerint al lector l' efecte viu y fresch de sas impressions.

L' *Esquirol* pinta un costat curiós de la menestralia gironina. Engrescaments de jove, enamoraments y despits, rivalitats y barallas de galans, balls de vehinat, excursions campestres, com las que en la immortal ciutat celebran los barris ab lo nom de *la faixina*: dintre d' aquest medi viuen unas familias de botigueta. a una de las quals pertany el jove conegut per *L' Esquirol*, que per despit s' enamora de una forastera, y encare que sentint moviments de racansa per la noya a qui havia estimat desde criatura, al últim s' hi casa.

Precisament lo dia de la boda, quan celebran la festa a que dona lloch, li descubreix un vici que la fa aburrible. Aquella hermosa noya te l' incontinenca en la beguda. Lo pobre *Esquirol* fuig horripilat y se suïcida.

No doném de l' acció més que un senzill esquema, consignant que l' assumpto está ben concebut, desenvolupat ab seguretat y destresa, fentse notar la pintura de costums y de tipus y certa tendència psicológica no per recaure en personatjes humils menos penetrant y fina.

Ab algún major vigor en lo llenguatge, enteném que 'l senyor Morató y Grau podrà ocupar un siti distingit entre 'ls narradors de la moderna literatura catalana.

PUBLICACIONS DE LA CASA MONTANER Y SIMÓN.—Ab verdadera esplendides ha inaugurat *La Ilustración Artística* l' any XVII de la seva publicació.

Lo número de primer d' any comprén la reproducció de l' obra clàssica de Quevedo Villegas *El sueño de las calaveras*. Totas las páginas apareixen ilustradas ab orlas artísticas del Sr. Riquer, tiradas a varias tintas. Es un número digne de conservar-se, y que füllejarán sempre ab gust tots los *gourmets* de las preciositats tipogràfiques.

¿Y qué dirém de la segona part de *El Ingenioso hidalgo Don Quijote de la Mancha*? La casa Montaner y Simón ha completat ab ell l' obra immortal del insigne escriptor, qual volúm primer publicá temps enrera. La segona part es una reproducció fidel de l' edició primera feta a Madrid l' any 1615 per *Juan de la Cuesta*. Ja ferem notar al donar compte del primer volúm que sols ab los medis poderosos de que disposan avuy las arts de reproducció era possible acometre una empresa tan digna d' aplauso. Pero s' ha de confessar que 'ls editors hi han posat tot lo que d' ells depenia pera sortirne airosos: paper, enquadernació, tot enterament lo que constitueix un perfecte fac-simil.

Al citar aquest treball exquisit, no podém menos de unir nostra enhorabona a las moltes que han rebut, principalment per part dels suscriptors de la *Ilustración Artística*, que obtenen aquest llibre com a regalo.

RATA SABIA

LICEO

Ab *Otelo* de Verdi ha debutat la nostra paisana Avelina Carrera.

Alguns anys feya que no havíam tingut ocasió de sentir-la, y hem notat en ella 'ls grans progressos que ha realitzat, en lo doble concepte de cantant y d' actriu. Té una veu hermosa, extensa, ben timbrada, y una emissió fácil, espe-

cialment en los aguts que brollan de sa garganta nítids y al mateix temps vigorosos. Uneix a aquesta condició tan estimable una gran quadratura escénica.

La Carrera se troba en las taules com en son propi element: fa 'l personatge, 'l sosté, no 'l descompon may. Las situacions diverses a que dona lloch l' acció se reflectan en son rostre, en la seva mímica, en la seva actitud, sense esforços ab la major naturalitat. Ni exagera may, ni tampoch busca l' aplauso accentuant ab excés determinats passatjes, y no obstant, l' obté tot sovint.

De la *Desdémona* ne fa una creació. Hi ha que véurela y sentir-la en totas las escenas de l' obra en que pren part, pero principalment en los duos ab lo protagonista, y sobre tot en l' *Ave María* del últim acte, que 'l públich li fa repetir entre transports d' entusiasme. La veritat es que millor no pot cantarse.

Cardinali es l' *Otelo* imaginat per Shakespeare y per Verdi: aspre, impetuós... potent, fent gala de una veu aixoradora. Aplaudit en la frasse de sortida, en l' *Ora per sempre addio santa memoria*, que ha de repetir, en tot lo tercer acte y en l' escena de la mort, s' imposa sempre y 's fa digne del éxit que obté.

¡Llástima que 'l Yago resultés tan fluix, en part per deficiencia del barítono que per primera vegada feya 'l personatge, en part també per falta d' ensaigs!... Aquesta precipitació en posar las obras sense prepararlas produhí la desigualtat de las masses y las espifiadas de la banda, malogrant l' efecte de conjunt de una partitura que té tan bons intérpretes en la Srta. Carrera y en lo Sr. Cardinali.

Lo mestre Acerbi dirigi l' orquesta acertadament.

* *

Estém en vigílias del estreno de *Nerone* de Rubinstein. L' ópera desperta la curiositat dels filarmónichs.

Posada a tot rumbo, lo mestre Soler y Roviroza ha pintat per ella un decorat complet. Una de las decoracions representa l' incendi de Roma.

Per cantar-la ha sigut contractat lo tenor Marchi.

Es d' esperar que l' éxit responderá a las esperansas de l' empresa.

CATALUNYA

Una nova producció alternará dignament ab las tan celebradas que de molt temps ensá venen figurant en lo programa: se titula *Los Rancheros*, la lletra es dels Srs. García Alvarez y A. Paso y la música dels mestres Rubio y Estellés.

Signé rebuda ab agrado pel públich, que feu repetir algunas pessas de música.

* *

La Viejecita ha alcansat la 100.ª representació, lo qual va celebrarse 'l dimars ab una titulada *Solemnidad teatral*. Vels' hiaquí una *velleta* que no envelleix. ¡Y qué ha d' envellir si es tan mona!

GRAN-VIA

Una nova companyia de sarsuela y un' altre d' ópera s' han encarregat de aquest teatro.

La primera ha estrenat algunas obretas sense gran importancia com *El tio fresco*, *La Torre de Babel*, etc. Entre 'l quadro de cantants sobresurten las Srtas. Bonoris y Aparicio.

Lo debut de la segona está anunciat per aquesta nit, ab la *Carmen*, interpretada per la Sra. Ortega y 'l Sr. Brotat.

EN LOS DEMÉS TEATROS.

Novedats pocas, per no dir cap.

Per lo que respecta al *Principal* haurém d' esperar a disapte pera veure la nova comedia del Sr. Baró, titulada *Lo Sr. Segretari*. Poch fa va posar en escena *Lo Sr. Batlle*, com recordarà tothom. De manera que es de creure que de mica en mica anirá sortint tot l' Ajuntament.

* * L' amich Fuentes m' avisa que aquesta nit, a *Romea* va 'l seu benefici. Lo escullit del programa y 'l ganxo que te 'l beneficiat, me fan creure que aquesta nit a *Romea* no s' hi cabrá.

* * Lo *Tivoli* de moment ha tancat. Pero crech que prompte tornarà a obrir; y al vehi teatro de *Novedats* no s' cansan de posar lo melodrama *Los dos pilletes*, próxim a alcansar la 80.ª representació.

—¿Sabs qué trobo?—deya un espectador habitual de aquest teatro—que si l' éxit vá durant aixís, *los dos pilletes* anirán fentse grans, y prompte entrarán a la quinta.

N. N. N.

LOS DOS PILLETES (per J. PARERA.)

—Vaja, senyor Cepillo, que ab *pillets* aixís dona gust anar pel mon!...

A UNA FLAVIA

qu' en «La Esquella»
sens rahó y ab frasse dura,
va tractarme de criatura,
de xerrayre y de trapella.

De refutar no he tractat
son escrit que contra mi
en LA ESQUELLA va surti',
perque 'l públich ja ha jutjat.
Consti que no he contestat
no perque vosté 'm fés pó,
á pesar de que 'l milló
argument (1) es ser bufona,
y ja sé qu' ell sol li dona
casi sempre la rahó.

Encar que may mos intents
han sigut mortificarla,
al ordre no vaig cridarla
no per falta d' arguments,
sino perque 'ls méus clients
molts embuts me demanavan,
y gens de temps no 'm deixavan
per contestar com calia:
per altra part, m' ho prohibia
vosté, y aixís me lligavan.

Pro ara que d' ollas y embuts
no hi ha gran demanadissa,
sápiga, hermosa (2) poetissa,

(1) De la dona.

(2) Suposo qu' ho será.

MIRANT PLOURE

—Aygua de Janer, ompla la bota y 'l celler.... y
proveheix al taberner.

que si vosté es dels tos-
[suts, (1)]
y ab termes valents, pro
[bruts,
versos no 'm vol deixar fé,
jo no trobo gayre bé
que 'm vulgui fe' agafar la
[eyna,quan, de la dona la feyna
no es tota embrutar papé.

¿Es dir, que no puch dí
un mot,
y 'l séu permís necessito...?
¿Qu' en aixó no hi toco
[pito...?

¡Vosté hi toca 'l méu y tot!
¡Defensis, esbotzi 'l bot
ja que 'n sab més que nin-
[gú....!
pro si vol convence' á algú,
convé que lque digui pensi
y quan á la estampa ho
[llensi

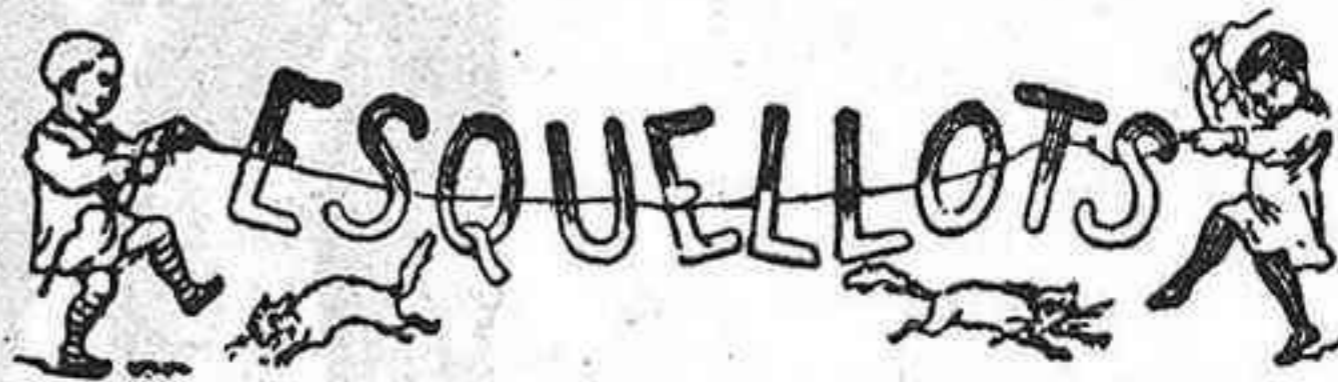
ho tingui per ben segú.

Puig si al que, com jo, ab bons fins
preten ferli una advertencia,
l' ataca sense consciencia
ab no gayres bons instints,
y, elegant mérits distints
dels que á vosté tant l' adornan
y molts escrits seus exornan
la calumnia ab vil descaro....
Créguim, miri d' evitarho,
que las pilotas se tornan.

No intentava defensarme,
pro avuy que hasta 'ls sabaters
posan versos pels carrers,
també en vers vull vindicarme.
¡No, no podrá pas taparme
'ls llabis, no pas per ara;
jamay del séu sexo encare
he duptat, (qu' aixó es de sabis)
á mí, donchs, no 'm tapa 'ls llabis;
la boca, menos ¿prepara?

Per lo tant, jo, en Pep Llauné,
si 'ls embuts me deixan lliure,
quan tingui ganas d' escriure,
ó per censurá á vosté
si es qu' ho mereixi, escriuré;
y no li vingui de nou:
quan diu vritat, en que 'm cou,
se lloar sas frassés galanas;
pro quan ment.... ¡m' agafan ganas
d' estrellá una clara d' ou!

PEPITO LLAUNÉ

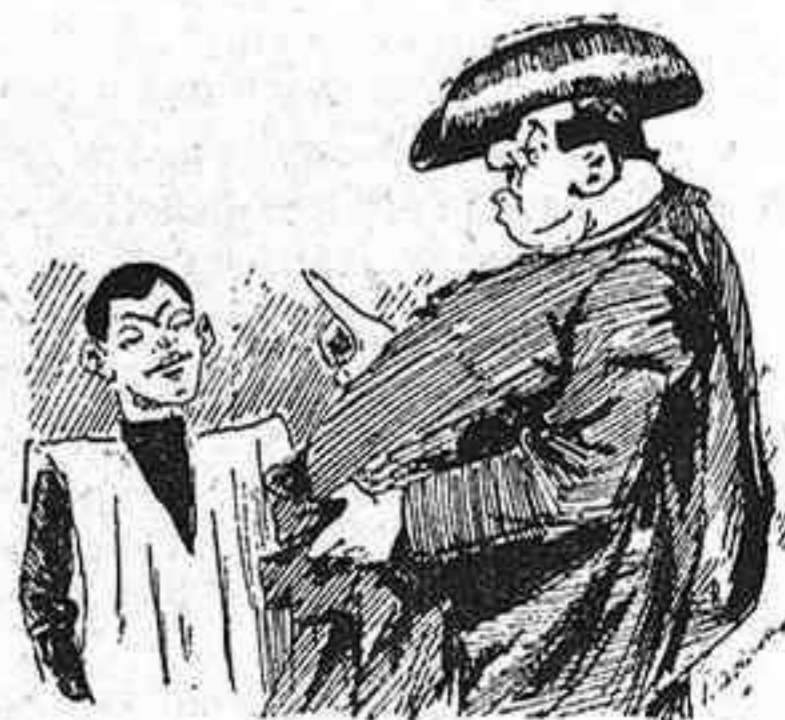

Los dos rius que te la comarca barcelonina, l' un
á la dreta y l' altre á l' esquerra, ó sigan el Llobre-
gat y 'l Besós, el mateix día y á la mateixa hora,
com si estiguessin convinguts, van desbordarse.
Tots dos van fer la mateixa calaverada.

Lo Llobregat, el riu treballador per excelencia,
quals ayguas desde la Montanya al Plá mouhen un
sens fi de fábricas, passant remorosas per las turbi-
nas, al arribar á Martorell y prenent del bras á la
Noya va dir:—Vaja, lo qu' es aquesta vegada ningú
'ns detura.... anémse'n vaig á Barcelona á sentir
las santas missions. Que no diguin que 'ls rius que
traballém som mals cristians.

(1) Tossudas volia dir,
(ripi que no vé d' aquí).

ENTRE ELLS

—¿Que no va á la missió vosté,
mossén Nofre?

—No, noy; jo, en havent dinat....
ja hi acabat la meva missió.

CADA COSA A SON TEMPS

Gats per terrats y teuladas,
gats pel carrer...

No hi ha pas que preguntarho:

¡Som al Janer!...

Afortunadament per la compta ciutat l'altura de Montjuich va detenir son desbordat entusiasme, y 'l riu se va esbravar, aixamplantse desde can'n Tunis á Castelldefels.

D'estrags, de desastres, de desperfectes no 'n vulgan mes. Los camps arrasats cuberts de llot y arena: moltes casàs inundadas, algunas caygudas: los camíns y 'ls regarots esborrats del tot, las líneas férreas interrompudas. Mort de bestia en gran, pérdida d'efectes agrícolas, algunas vidas en perill, alarmas y sustos, neguits y desesperació.

Per aquell inmens plá del Llobregat, jardí de Barcelona, navegavan las barcas de ausili, ab perill d'estrellarse contra 'ls mil objectes que arrastrava la corrent.

Trist recort quedarà en tota la comarca del baix Llobregat de la nit del 15 de janer de 1898.

¿Y qué dirém del Besós?

Un riu que casi tot l'any está sech ¡si 'n va treure de malicia!...

No content ab lo seu camí antich va obrirse'n un de nou, convertint en un mar una gran extensió del Plá, sense respectar las casàs de la part baixa de Sant Martí de Provencals, moltes de las quals se varen veure en veraders apuros.

Un detall pintoresch.

Los primers que van adonarse de l'avinguda, sigueren los burots dels fielatos.

—¡Mireu quanta aygua atravessa la línea!...—digué un d'ells.

—Detureula!—cridava un cabo.

Y un burot respongué:—L'aygua pot passar sense pagar drets, y en cambi á nosaltres podría fernos pagá 'l pato ... ¡Fugim!...

Los bombers de Barcelona acudiren pressurosos al siti de l'inundació; pero es poch lo que pogueren treballar, sobre tot en los primers moments.

—¡Malviatje!—deya un d'ells—¡Y qué dimoni hem de fer, si ara lo que 'ns sobra es aygua y lo que 'ns falta es foch!...

Una de las personas que mes se distingiren, arrostrant veraders perills ab la deria de socorre als vehíns de las casàs inundadas, sigué el tinent de la Guardia-civil Sr. Canales.

No en va porta un apellido de desaygüe: *Canales*. Si 'ls rius que atravessan la comarca barcelonina estiguessin ben *canalisats*, no succehirían inundacions com las de la nit del dissapte al diumenje que tantas vidas posan en perill y tants perjudicis ocasionan.

Barcelona, ab motiu de la inundació va quedar

¡AVE MARÍA PURÍSSIMA!

¿Es possible que la *Fulla*,
pel bon nom de Barcelona,
no fassi *detení* un vent
que tals espectacles dona?

durant alguns dies completament incomunicada del resto del mon.

Lo telégrafo interromput... lo teléfono dos quartos de lo mateix... los trens dels ferro-carrils sense poder passar... alguns estacionats horas y mes horas en sitis inhospitalaris, y sense rebre 'l menor ausili.

S' ha de dir la veritat: las líneas que en aquest sentit mes van distingirse son las qu' están baix la direcció del may prou encomiat Sr. Planás.

No hi hagué un tren de socorro, ni una ordre de retrocés que quan menos restituhís als confiats passatjers al punt de partida. Lo Sr. Planás quan li donan compte de alguna inundació, s' ho escolta com si *sentís ploure*.

Lo mateix farà si 'ls passatjers perjudicats li reclaman una indemnisió. ¡Oh y ara tot justament que la companyía de Fransa ha fet suspensió de pagos!....

Reclamacions de indemnisió.... accions.... obligacions.... cédulas... Tot igual. Tot *paper mullat*.

Al canonge de aquesta catedral D. Celestí Ribera l' han nomenat bisbe de Segovia.

Pero, segons assegura un periódich, el Sr. Ribera no acceptará 'l càrrech.

Fins á cert punt ho trobo molt natural. Al hivern sobre tot, governa mes una pell de canonge á Barcelona, que no pas una mitra á la ciutat de las estribacions del Guadarrama.

A Valencia, á Murcia y á molts altres comarcas d' Espanya, qu' en aquests últims temps han suferit los efectes devastadors de las inundacions, lo govern va enviarhi cantitats de mes ó menos importancia.... y va ferho depressa, perque las necessitats eran urgents.

En cambi, quan se ha tractat de las comarcas del Llobregat y del Bes's, el fondo de calamitats públicas estava completament agotat.

Pero no 's despacientin els agricultors arruinats. A falta de fondos, el paternal govern no deixarà d' enviarlos'hi un reguitzell de recaudadors de contribucions, comissionats de apremis y hasta investigadores de la riquesa oculta.

¡Llástima que 'ls pagesos, á falta de diners, no paguin valentse dels palets de riera de que han quedat cuberts los seus camps!.... Aixís ab un tret matarían dos pardals. Netejarían els terrenos de pedras y sobre tot netejarían també l' administració pública de rapacitats.

En lo Teatro Espanyol de Madrit lo drama de Shakespeare *Cleopatra*, traduhit per en Sellés, no ha agradat gens ni mica. Lo públich va sortirne completament aburrit.

¿Es que Shakespeare no está á l' altura del públich de la capital d' Espanya?

Altra cosa hauría succehit, si 'l gran dramaturg inglés, hagués convertit á la famosa reyna d' Egipte, en una xula dels barris baixos!....

Molta part del fracás s' atribueix á la Guerrero. Ho crech sense esforços. La María Guerrero no ha sigut may mes que una dama jova, molt idónea pera representar certas produccions d' escassa potencia, com per exemple las obras de Moreto, Tirso, Lope de Vega y altres autors espanyols del sigle d' or.

La *Cleopatra* de Shakespeare es com una pirámide d' Egipte, y la María Guerrero, ab tota la seva bona voluntat no arriba al primer graó. Aixís ho haurán de regoneixer, tots quants en la mateixa obra tingueren ocasió de veure á la Duse enfilantse gloriosament fins á la cúspide de la pirámide.

Dos pobres pagesos del Llobregat veyent arrasats los seus camps, se planyían amargament.

—¡Ay, Senyor!—deya un d' ells—El riu tot s' ho ha emportat... La terra, ha quedat xopa... ¿Qué cullirém aquest any?

Y l' altre responia:

—¡Qué vols que cullim! ¡Cargols!

Está convocada una reunió de obligacionistas y

altres acreeadors de la Companyia de Fransa, que se celebrarà al Teatro Principal.

¡Una reunió de víctimes en un teatrol!... ¿Qu' es lo que resultarà la funció: tragedia, drama, comedia ó sainete?

Per classificarla degudament sols falta sapiguer si hi assistirà en Tort y Martorell.

Cas de assistirhi resultarà *sarsuela*... del género *xich*.

La Renaixensa, parlant dels grans progressos que va fent el catalanisme.

«La terra catalana está, donchs, ben assahonada, y aquestos *grills* que per tot arreu van sortint, fan confiar que la llevor de llibertat que tants anys aném escampant, á no tardar donará fruyt.»

¿La llevor ó las sevas?

Perque aixó de *grills* es mes propi de cevas que de llevors.

Aprofitantse de l' impressió produhida per las inundacions d' aquests días, s' han desbordat també alguns *chicos* de la prempsa, ocasionant no poch desperfectes en la gramática y en lo sentit comú.

Vegis la classe:

Diu un periódich, en la crónica de teatros:

«Novedades.—Continúa en este coliseo representándose con éxito el melodrama de Mr. Pierre, *De-courcelle*.»

Un altre periódich, ab ocasió de publicar lo retrato d' un artista:

«...publicamos su retrato, en la seguridad de que nuestros lectores rendirán un tributo de admiración á un individuo del saber humano.»

Un altre periódich:

Parla de las providencias que un arcalde de fora ha pres ab motíu dels ayguats, y entre otras cosas, diu:

«El alcalde salió anoche en un carruaje hacia el plano del Llobregat...»

¿N' hi ha prou per avuy?

Donchs, hasta un altre día.

Ah!... 'L que també s' ha desbordat de mala manera es el Banch d' Espanya.

Com qui no fa res, desde 'l primer de Janer fins avuy ha posat en circulació la friolera de 24 milions de pesetas mes en bitllets.

Y que d' aquesta inundació de paper no hi ha qui 'ns en salvi.

L' onada creix, creix y creixerá, hasta que vingui 'l moment en que la nació, ab paper fins al coll, acabi per dir:

— Caballers, jo no puch mes.

¡Ole ya!

Lo rector de la Universidad de Valencia ha sigut destituhit per sa excessiva afició als toros y als toreros

No hi ha res perdut, senyor ex-rector.

¿No diuhen que á Ma-

drit va á establirse una escola de tauromaquia?

Pues, ala: á dirigir l' escola de tauromaquia de Madrid.

Llegeixo en un *parte* telegráfic:

«Siguen siendo copiosas las lluvias que caen.»

Naturalment que han de ser las que caen, perque de las *lluvias que no caen* ray, ens ne podém ben riure.

A Madrid, al ferse cárrech de la importancia dels perjudicis ocasionats en aquesta provincia per las inundacions, s' han afectat de debó.

Tant, que 'l senyor Cruz, secretari del president del ministeri, alocat y sense sapiguer lo que 's fa, se ocupa—segóns diu un diari—de buscar la manera de hallar en el capítulo del presupuesto correspondiente, agotado ya, fondos para socorrer á los perjudicados...»

¡Pobre senyor Cruz!... ¡Agotado ya!

¡No perdi 'l temps buscant, home!

Sembla que un dels pares misioners, al inaugurar las sevas conferencias, va assegurar que, ó molt s' equivocava ó dintre de poch estaríam com lo peix al aygua.

No s' ha errat del tot.

O sino, que ho diguin los pobres vehíns del Prat, del Hospitalet, de Sant Martí y de tants altres pobles...

LOS HÉROES DE LA SEMANA

—¡Bomba, noy, que lo qu' es aquí si que no 'ns queixarém per falta d' aygua!

CONSECUENCIAS

A Madrid tracta d'instal·lar un teatre lliure per l'istil del que sostingué á París Mr. Antoine.

Y diu lo periódich que dona la noticia:

«Parece que uno de los empresarios es un conocido industrial que fué á la Habana á implantar la venta al por mayor de caloríferos.»

Naturalment, ab un clima com el de la Habana havia de fer un negoci com el de'n Robert ab las cabras. El mateix poch mes ó menos que li espera á Madrid, ahont al fort de l'hivern podrá dedicarse á vendre sorbetes ab neulas dramáticas.

Per alló de «una de calenta y una de freda.»

Se troban pel carrer dos coneguts, l'un, senyor d'edat pero que s'tenyeix cabells y barba, l'altre bastant mes jove y ab lo pel gris. Se deturan un instant per saludarse, y al anar á caminar junts puig portan la mateixa direcció, 'l vell intenta donar la dreta al mes jove.

—Aixó si que no ho consentiré—diu aquest.
—Vosté encare que té 'l pel mes negre te mes edat que un servidor.

L'altre intenta protestar.

--No.... es inútil... O sino ensenyémnos la cédula.. Cantin papers y mentin barbas!

—¡Ja ho veu, don Doningo!
—¡Ja ho veu, don Sevét!
—¡Cóm aném tornantnos!
—¡Qué s'hi té de fé!

Vivint com el gat y 'l gos
l' Agneta á n' el séu espós
una nit havent sopat
li deya:—Malagradós!
Y ab rahó: nasqué á Malgrat
DANIEL FERRÁN.

Un matí que fort plovia
feya trons y llampegava,
á una casa, aixis qu' entrava,
un amich va dir:

—Bon dial
S. FALÓ COLANROS

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Em-pi-pa-de-ta.*
- 2.ª ID. 2.ª—*Pau-li-no.*
- 3.ª ANAGRAMA.—*Patró—Porta—Topar—Tropa.*
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Miel de la Alcarria.*
- 5.ª BALDUF NUMÉRICA.—*Cortinas.*
- 6.ª CONVERSA.—*Moja.*
- 7.ª GEROGLÍFICH.—*Com més quirtas més quintos.*

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

Barcelona

à la vista.

ALBUM DE FOTOGRAFÍAS
DE LA CAPITAL Y SUS ALREDEDORES
encuadrado con artísticas tapas en oro y negro.
192 VISTAS
Precio **ocho** pesetas.
De venta en toda España y América.

EL ABUELO

Ultima novela
DEL
EMINENTE NOVELISTA
B. PÉREZ GALDÓS
Un tomo 8.º Ptas. 3.

VISLUMBRES

POR
TORQUATO TASSO Y SERRA
Un tomo 8.º Ptas. 2.

FOCH Y FUM

PER
A. Ferrer y Ferrer (Japet de l' Orga)
Preu: 1 pesseta.

EL ESPINCE DE LOS HIELOS

POR
JULIO VERNE
Tres cuadernos Ptas. 3.

Almanaque Bailly-Bailliere ó sea pequeña enciclopedia popular de la vida práctica
Precio Ptas. 1'50. | **LIBRO INDISPENSABLE** | Precio Ptas. 1'50.

HIGIENE DEL ALMA

POR EL BARÓN **E. de Feuchtersleben**
VERSIÓN ESPAÑOLA POR Manuel M.ª Angelón y José Góngora.
Un tomo en 8.º encuadrado Ptas. 4.

ALMANAQUE KNEIPP. 1898
Ptas. 1.

Tapas ab planxas dauradas pera en-
quadernar l' any **1897** de

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA
Tapas y encuadració Ptas. 2'50. Tapas solas Ptas. 1'50

Colecció completa y encuadrada any **1897**,
de **LA ESQUELLA DE LA TORRATXA**.
Ptas. 10.

FELIPE PÉREZ Y GONZALEZ

CHUCHERIAS

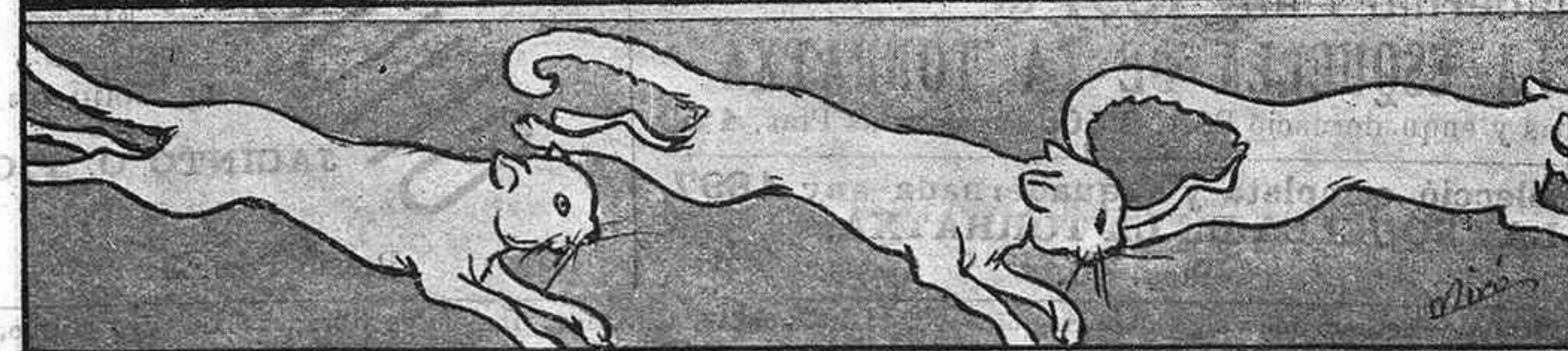
PRÓLOGO DE
JACINTO O. PICÓN

Precio Ptas. 3.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebuixas.

IDILI INTERROMPUT (per R. MIRÓ.)

¡Malahida siga la sabata!